

Служба „Преса
и информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 70/15
Люксембург, 16 юни 2015 г.

Решение по дело C-62/14
Gauweiler и др.

Програмата за ОПТ, обявена от ЕЦБ през септември 2012 г., е съвместима с правото на Съюза

Тази програма за закупуване на държавни облигации на вторичните пазари не надхвърля правомощията на ЕЦБ в областта на паричната политика и не е в противоречие със забраната за парично финансиране на държавите членки

С прессъобщение от 6 септември 2012 г. Европейската централна банка (ЕЦБ) обявява, че е взела няколко решения относно програма¹, която при определени условия дава възможност на Европейската система на централните банки (ЕСЦБ) да закупува на вторичните пазари² държавни облигации на държави членки от еврозоната. Тази програма, известна като „програмата за ОПТ“, цели да отстрани смущенията в трансмисионния механизъм на паричната политика, създавани от особената ситуация с държавните облигации, емитирани от някои държави членки, и да гарантира единния характер на паричната политика.

Всъщност ЕЦБ е констатирила, че към онзи момент лихвените проценти по държавните облигации на различните държави от еврозоната са се отличавали с голяма неустойчивост и с огромни разлики. Според ЕЦБ тези разлики не се дължат единствено на макроикономическите различия между тези държави, а са причинени отчасти от исканите прекомерни рискови премии по облигациите, емитирани от някои държави членки, премии, предназначени да покрият евентуален риск от разпад на еврозоната. Анализът на ЕЦБ показва, че това особено положение значително е отслабило трансмисионния механизъм на паричната политика на ЕСЦБ, като е довело до фрагментиране на условията за рефинансиране на банките и на разходите по кредитите, което силно е ограничило ефекта от импулсите на ЕСЦБ върху икономиката в значителна част от еврозоната.

ЕЦБ твърди³, че самото обявяване на програмата е било достатъчно, за да се постигне търсеният ефект, а именно да се възстановят трансмисионният механизъм на паричната политика и нейният единен характер. Повече от две години след обявяването на програмата същата още не е приложена.

Bundesverfassungsgericht (Федералният конституционен съд, Германия) е сезиран с няколко конституционни жалби⁴ по повод на подкрепата на Deutsche Bundesbank (Германската федерална банка) за прилагането на програмата за ОПТ и по повод на соченото за неправомерно бездействие на федералното правителство и долната камара на федералния парламент (Бундестагът) спрямо тази програма. Страните, отнесли този спор до Bundesverfassungsgericht, твърдят, от една страна, че програмата за ОПТ не попада в правомощията на ЕЦБ и е в противоречие със забраната за парично финансиране на

¹ „Решения“ на Управителния съвет на Европейската централна банка от 6 септември 2012 г. относно редица технически характеристики на окончателните парични трансакции на Евросистемата на вторичните пазари на държавни облигации.

² Тоест не пряко от органите и публичноправните субекти на съответните държави членки, а само непряко — от оператори, които са ги закупили преди това на първичния пазар.

³ Това твърдение не е оспорено в производството пред Съда.

⁴ Жалбите са подадени от няколко групи частни лица, към една от които се присъединяват с подписите си над 11 000 души. Освен това пред запитващата юрисдикция се води и дело по спор между конституционни органи, образувано по искане на Fraktion DIE LINKE im Deutschen Bundestag (парламентарната група на „Левицата“ в Бундестага).

държавите членки от еврозоната, и от друга страна, че тази програма е несъвместима с демократичното начало, закрепено в германския Основен закон (Grundgesetz) и поради това накарнява германската конституционна идентичност.

Bundesverfassungsgericht отправя до Съда въпроса дали Договорите на Съюза овластяват ЕСЦБ да приеме програма като програмата за ОПТ. Съмненията му се отнасят в частност до това дали програмата попада в правомощията на ЕСЦБ, така както те са определени в Договорите на Съюза, и дали е съвместима със забраната за парично финансиране на държавите членки.

С днешното си решение Съдът отговаря, че Договорите на Съюза⁵ овластяват ЕСЦБ да приеме програма като програмата за ОПТ.

Относно правомощията на ЕСЦБ

Съдът напомня какви са правомощията на ЕСЦБ, която има за задача да определя и осъществява паричната политика (за която Съюзът разполага с изключителна компетентност по отношение на държавите членки от еврозоната), и подчертава, че в съответствие с принципа на предоставената компетентност ЕСЦБ не е овластена да приема и прилага програми, които биха излезли извън очертаната в първичното право сфера на паричната политика. За да се осигури спазването на този принцип, при предвидените в Договора условия действията на ЕСЦБ подлежат на съдебен контрол, осъществяван от Съда.

Съдът констатира, че предвид целите ѝ и предвид определените средства за постигането на тези цели **програмата за ОПТ попада в областта на паричната политика и съответно в правомощията на ЕСЦБ.**

От една страна, като се стреми да гарантира единния характер на паричната политика, програмата за ОПТ допринася за осъществяването на целите на тази политика, доколкото съгласно Договорите на Съюза същата трябва да бъде „единна“.

От друга страна, като се стреми да осигури правилно функциониране на трансмисионния механизъм на паричната политика, тази програма може едновременно да гарантира единния характер на тази политика и да допринесе за **основната ѝ цел, а именно поддържането на ценовата стабилност.**

Всъщност способността на ЕСЦБ да влияе на промените в цените чрез решенията си в областта на паричната политика зависи до голяма степен от предаването на импулсите, които тя излъчва на паричния пазар, към различните сектори на икономиката. Следователно влошеното функциониране на трансмисионния механизъм на паричната политика би могло да остави безрезултатни решенията на ЕСЦБ в част от еврозоната и така да постави под съмнение единния характер на паричната политика. Освен това, щом се отразява на ефикасността на приеманите от ЕСЦБ мерки, влошеното функциониране на трансмисионния механизъм задължително засяга и способността на ЕСЦБ да гарантира ценовата стабилност. Обстоятелството, че програмата за ОПТ би могла евентуално да допринесе и за стабилността на еврозоната (което е въпрос на икономическа политика), не би могло да опровергае този анализ. Всъщност мярка на паричната политика не може да се приравнява на мярка на икономическата политика само поради факта че може да окаже косвени последици върху стабилността на еврозоната.

Що се отнася до средствата, с които си служи програмата за ОПТ, а именно закупуването на държавни облигации на вторичните пазари, Съдът отбелязва, че това е един от инструментите на паричната политика, предвидени от Договорите на Съюза, които

---

⁵ По-точно член 119 ДФЕС, член 123, параграф 1 ДФЕС и член 127, параграфи 1 и 2 ДФЕС, както и членове 17—24 от Протокол (№ 4) за устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка.

позволяват на ЕЦБ и на националните централни банки да участват на финансовите пазари, като извършват окончателни покупки и продажби на търгуеми инструменти в евро.

Конкретните характеристики на програмата за ОПТ не дават основание да се твърди, че тя е равностойна на мярка на икономическата политика. Що се отнася например до обстоятелството, че прилагането на програмата за ОПТ зависи от цялостното спазване от страна на съответните държави членки на програми за макроикономически корекции по линия на Европейския инструмент за финансова стабилност (ЕИФС) или на Европейския механизъм за стабилност (ЕМС), не е изключено наистина тази характеристика да има косвени последици върху постигането на някои цели на икономическата политика. Подобни косвени последици обаче не биха могли да означават, че програмата за ОПТ трябва да се разглежда като мярка на икономическата политика, доколкото от Договорите на Съюза следва, че без да се накърнява целта за ценова стабилност, ЕСЦБ подкрепя основните икономически политики на Съюза.

Според Съда програмата за ОПТ не е в противоречие и с принципа на пропорционалност.

Първо, при икономически условия като констатираните от ЕЦБ към 6 септември 2012 г., ЕСЦБ е имала основание да приеме, че програмата за ОПТ е годна да допринесе за постигането на целите на ЕСЦБ и съответно за поддържането на ценовата стабилност.

Второ, с оглед на предвидените условия за евентуалното ѝ прилагане, и в частност с оглед на стриктната ѝ обвързаност със зададените цели и ограничаването ѝ до някои видове облигации на определени държави членки, избрани въз основа на свързани с тези цели точни критерии, не може да се приеме, че програмата за ОПТ явно надхвърля необходимото за постигането на тези цели.

Трето, ЕСЦБ е претеглила различните засегнати интереси, така че действително да избегне риска при прилагането на програмата за ОПТ да настъпят неблагоприятни последици, които са явно непропорционални на целите на програмата.

Относно забраната за парично финансиране на държавите членки

Съдът констатира, че тази забрана не е пречка ЕСЦБ да приеме програма като тази за ОПТ и да я прилага при условия, които няма да придадат на намесата на ЕСЦБ ефект, равностойен на ефекта от прякото закупуване от нейна страна на държавни облигации от органите и публичноправните субекти на държавите членки.

Според Съда Договорите на Съюза наистина забраняват всяка финансова помощ от ЕСЦБ в полза на държава членка, но не изключват общо възможността на ЕСЦБ да купува от кредиторите на такава държава емитираните преди това от нея инструменти.

Въпреки това закупуването на държавни облигации на вторичните пазари не трябва да поражда ефект, равностойен на ефекта от прякото закупуване на държавни облигации на първичните пазари. Освен това е недопустимо тези покупки да бъдат използвани за заобикаляне на целта на забраната за парично финансиране на държавите членки, а именно целта да се стимулират държавите членки да водят разумна бюджетна политика, като се предотврати опасността паричното финансиране на публичните дефицити или привилегированият достъп на публичните органи до финансовите пазари да доведе до прекомерно задлъжняване или прекомерни дефицити на държавите членки. Затова, когато пристъпва към закупуване на държавни облигации на вторичните пазари, ЕЦБ трябва да действа при наличието на достатъчно гаранции за съвместимостта на намесата ѝ със забраната за парично финансиране.

В това отношение Съдът отбелязва, че намесата на ЕСЦБ би могла на практика да породява ефект, равностойен на ефекта от прякото закупуване на държавни облигации, ако операторите, които могат да купуват държавни облигации на първичния пазар, са сигурни,

че ЕСЦБ ще изкупи тези облигации в такъв срок и при такива условия, че тези оператори де факто да могат да действат като посредници на ЕСЦБ за прякото закупуване на тези облигации от органите и публичноправните субекти на съответната държава членка.

От представените от ЕЦБ в хода на производството проекти за решение и за насоки обаче следва, че Управителният съвет трябва да е компетентен да взема решения за обхвата, започването, продължаването и прекратяването на предвидените в програмата за ОПТ намеси на вторичните пазари. По-конкретно, ЕЦБ уточнява пред Съда, че ЕСЦБ планира, от една страна, да оставя минимален срок между емитирането на даден инструмент на първичния пазар и закупуването му на вторичните пазари, и от друга, да не обявява предварително нито решението си да пристъпи към такива покупки, нито обема на планираните покупки.

Доколкото позволяват да се избегне рискът от това условията на емитиране на държавните облигации да бъдат изопачени в резултат от сигурността, че ЕСЦБ ще закупи облигациите след емитирането им, тези гаранции позволяват да се изключи възможността програмата за ОПТ на практика да породи ефект, равностоен на ефекта от прякото закупуване на държавни облигации от органите и публичноправните субекти на държавите членки.

Според Съда характеристиките на програмата за ОПТ изключват и възможността тази програма да се разглежда като годна да отнеме стимула на държавите членки да водят разумна бюджетна политика и съответно като заобикаляща целта на забраната за парично финансиране на държавите членки.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда.

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването.

За допълнителна информация се свържете с Илияна Пальова ☎ (+352) 4303 3708

Кадри от обявяването на решението са достъпни на [„Europe by Satellite“](#) ☎ (+32) 2 2964106